

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

port.

zr J D, z

Ljubljana

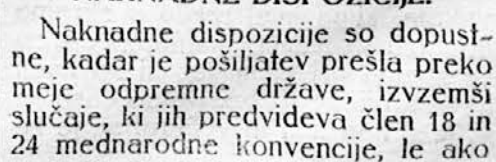
Ljubljanske knjižnica,

toži se

S

... D, za četrť leta
... toži se v Ljubljani.

ŠTEV. 38.

se z njimi ne menja prvotne namembne države, ali namembne postaje na tak kraj, za katerega velja prometna omejitev.

Ako se nahaja pri kaki pošiljatelj odprema in namembna postaja na ozemlju naše kraljevine ter pošiljka torej samo prehaja preko avstrijskega ozemlja, odnosno obratno, so naknadne dispozicije dopustne v polnem obsegu po členu 15 mednarodne konvencije. Naknadne dispozicije, ki naj bi se izvršile na tranzitnem ozemlju druge države, preko katere pošiljatev prehaja, niso dopustne.

ZASIGURANJE PRAVILNE ODDAJE.

Ako odpošiljatelj v tovarnem listu predpiše, da se mora pošiljatev prevoziti preko Madžarske, potem ni dopustno zasiguranje pravilne oddaje. V ostalem se zasiguranje pravilne oddaje dopušča samo v denarni vrednosti opremne države.

Pristojbina za interes na pravočasni dobavi se računa do odnosno od meje prehodne postaje po določbah, ki veljajo za notranji promet. V svrhu omogočitve preračunavanja te pristojbine, ne bo interes na pravilni dobavi pretvoril v ono denarno vrednost, po kateri se računa vozina za nadaljno odpremo. Za preračunavanje je merodajen uradni železniški kurz, ki velja na dan, ko se zgoraj navedena vozina zaračuna.

PRIVATNI VAGONI.

Za privatne vagoni se smatra one vagoni, ki so uvrščeni v park železniške uprave, ki so bodisi last privatnikov ali pa najeti od železnice. Taki vagoni so cisterne, rezervarni vagoni, vagoni s sodi, bazeni in lonci ter tankovi vagoni, dalje vagoni, ki se špeciálno opremljeni za prevoz gotovih predmetov.

Za prevoz praznih privatnih voz kot tovarnega blaga se pobira za privatni voz in za kilometer na naših železnicah 0.60 Din ter na avstrijskih železnicah 300 avstrijskih kron. Višje zaračunana pristojbina se vrne onemu, ki jo je plačal, ako dokaže, da so se v roku 2 mesecev, potem ko so bila v praznem stanju opravljena, odpremila polna najmanj na enem razstoju na progah dotične železniške uprave.

Podobne določbe kakor veljajo v direktnem jugoslovansko-avstrijskem prometu veljajo tudi za neznanimi modifikacijami za jugoslovansko čehoslovaški ter za jugoslovansko - nemški blagovni promet. V jugoslovansko - madžarskem blagovnem prometu, katerega velik

pomen za Slovenijo leži v tem, da nam omogočuje promet z Bačko, Baranijo in Banatom preko Madžarske po progi Kotoriba - Pragersko v tranzitu preko Kaniže in da nismo vezani več na tranzit preko Zagreba državnega kolodvora in na vedno prenapolnjeno progo Križevci - Bjelovar - Virovitica - Osijek, so določene sledeče prehodne postaje:

V naši državi: Virovica, Koprivnica, Beli Manastir, Subotica, Horgoš, Oroszlamos, Gyala, Noskovci, Kotoriba, in v Madžarski: Barcs, Gyekenyes, Mayarhely, Beremond, Kelebia, Csikéria, Rszke, Szörbög, Dravasztara Zalara, Murakeresztur.

Pri jugoslovansko - nemškem direktnem blagovnem prometu so kot nemško-avstrijske prehodne postaje, ki pridejo posebno za nas pri prometu iz Slovenije v Nemčijo v poštev določene sledeče mejne postaje: Passau, Simbach, Salzburg, Kufstein, Griesen, Pfaffen-Steinach, Lindau-Reutin, Lindau-Stadt.

Pomen tega direktnega prometa leži v tem, da odpošiljatelj sedaj lahko blagovno pošiljatev obremeni s povzetjem, dalje da lahko deklarira interes na dobavi in da so naknadne dispozicije sedaj za kraje za katere ne velja prometna omejitev, dopustne. S to naredbo je storjen velik korak v izboljšanje našega prometa z inozemstvom, ki je bil dosedaj izključno nevezan na posredovanje špediterjev, kakor tudi v notranjem prometu med vzhodom in zapadom naše države s tem, da je bil končno odprta, tako željno pričakovani tranzit preko Madžarske, ki bo posebno za Štajersko in za Prekmurje važnega pomena. Interesantno je, da pri otvoritvi jugoslovansko - madžarskega prometa za otvoritev prekmurskega prometa z Madžarsko ni ničesar predvidenega. Mislimo, da bi bilo na času, da se tudi za Prekmurje sedanje stanje polagoma likvidira, ker ni niti političnih, niti vojaških razlogov za nadaljevanje sedanje zaprtosti, ki vzbuja le nezadovoljstvo in nerazpoloženje in ki je temveč, ker se tudi zgradbo spojne železnice Ormož-Ljutomer-Murska Sobota vedno odlašala.

Brezdvomno bo ta ukrep kakor tudi izročitev premikalnega kolodvora državnih železnic v Zagrebu in otvoritev carinskih skladišč ter carinarnice na južnem kolodvoru v Zagrebu in otvoritev prometa z Reko znatno olajšalo naše prometne razmere in dalo možnost, da se bo prometne omejitve začelo polagoma likvidirati.

Postanek denarja.

Človek je pač tak, da ne pomišlja mnogo čez ono, kar mu je vsakdanje, ker smatra tisto za samozemno, kar mu služi v udobnost življenja. Kaj nas briga kako in kaj? Lelo za letom se muči oni del človeštva, ki ni bil v izvolitvi roditeljev posebno izbirčen, da bi v polu svojega obraza došel do — denarja, do mamona našega časa, za katerim vse hlepi in poželljivo stega roke, za — zlatom, nosilcem vsega materijalnega interesa današnjega dobička in uživanja želnega sveta. Kako pa je prav za prav človeštvo prišlo do te misli, da si napravljajo denar kakor plačilno sredstvo za različne dobrine in nabave, o tem vedo mnogi prav malo in se tudi ne zanimajo — glavno je, da »imajo« denar — pa je dobro!

Današnji povprečni človek ima splošno prav malo znanja o denarni vedi, k temu se pa mora prištevati tudi znanje o bančni in borzni stroki. Koliko je ljudi, ki ne vedo, da naš bankovec sam na sebi ne velja prav nič, vrednost mu poda le garancija države, katere ima zanj protivrednost v zlatem zakladu oziroma v realnih vrednostih. Vzrok temu je pač iskati tudi v dosedanjem učnem redu naših srednjih šol, ker nimajo nobenega predmeta, ki bi se pečal v podrobnejše s tem vprašanjem. Podučevalo se je dosedaj pač marsikaj koristnega in nekoristnega, o denarju na katerega pridobitev je pa večina šolskih gojencev navezana takoj, ko zapusti šolo in stopi na prag resnega življenja in s katerim ima opravka dnevno, sleherni človek, pa se ve docela malo ali pa nič. Ni brez vzroka trdil profesor nacionalne ekonomije Karl Menger, da zagonetni pojav denarja do danes ni zadovoljivo pojasnjen in da so različna mnenja glede fundamentalnega vprašanja njegove narave in funkcije. Te težave je občutil tudi slavni Zola, ko je v svojem romanu »L'argent« tako spretno opisal celotno borzno ustanovo. »Predmet je ledenomrzol, brez vsakega zanimanja. Nič bolj utrudljivega, nego številke. Bralec občuti zato takoj po prvih straneh knjige neizogibno utrujenost.« Tako se je izrazil Zola. —

Vse velike pridobitve kulturnega značaja so izrodek dolgoletnega, doslikrat več stoletnega postopnega razvoja.

V pradobi človeštva se ni poznalo denarja kakor vrednostnega

merilca in plačilnega sredstva, ker za to ni bilo potrebe. To je bila ona doba, ko si je vsak posamezen človek, vsaka posamezna družina pridobivala vsa skromna življenjska sredstva s preprostim delom svojih rok.

Prav kmalu pa se je moral človek vdati principu deljenega dela. Ta je umel posebno dobro rezati pšice, kopja in napravljati loke, drugi je bil izredno izveden v izdelovanju kamenega orodja, tretji v izdelavi obleke in tako dalje. Pri tem mu je pač nedostajalo časa za nabavo drugih življenjskih potrebščin, oziroma sam ni imel uporabe za celo množino napravljene orožja, orodja ali obleke. Preostajalo mu ni nič drugega, kakor obrniti se na svojega soseda, s katerim je počel barantati — zamenjavati blago za blago. Blagovna zamenjava je tvorila torej prvo stopnjo gospodarskega prometa. Seveda sta bila prvotno število kakor tudi vrsta teh blagovnih izdelkov prav neznačajna in ni tvorila medsebojna ocenitev in zamenjava teh predmetov nobene posebne težkoče. S časom pa so nastale težave v tem, najti ravno tistega človeka, ki je iskal ono, kar je imel izdelovatelj v preobilici in obratno. Čim bolj se je delo delilo in čim več je bilo vrst in pa število izdelanih izdelkov — torej tem večji je postajal tržni promet — tem težje je postajalo primerjanje glede medsebojne vrednosti; to pa tudi iz vzroka, ker se nekatere blago ni dalo hraniti, drugo pa zopet ne deliti na manjše kose.

Nastala je torej potreba dobiti dobrino, katero se je splošno zahtevalo in katere je torej imela za vse približno enako vrednost. Se je ta li našla, potem je bilo lahko, vrednost za zamenjavano blago izraziti v množini ali tudi v delih tega posebnega blaga — in nakup je bil sklenjen.

To posredovalno blago, ki je služilo za primerjavanje vrednosti, se je na ta način preobrazilo v »denar«. Upeljava denarja pa je napravila konec barantanja in odslej se je počelo kupovati in prodajati.

Seveda niso takoj izpočetka porabljali zlahtne kovine za denarno sredstvo. Prvotno so uporabljali v ta namen tisto dobrino, katere je bila glede kulturnega in gospodarskega razvoja dotičnega ljudstva v osredju njegovega gospodarskega interesa ter se je dala trpežno hraniti. Tako n. pr. je služila poljedelskim narodom živina kakor denarno sredstvo in premoženje posa-

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Pri večini ljudi je veljal gospod Hippius kot zelo spreten, pa tudi kot zelo vpluden in prijazen s strankami. V začetku je čutil ravno tako malo nagona, kot vsak vestni državni pravnik, delati svojo karijero s tem, da bi preobračal krivico v pravico. Tudi njega so obhajali občutki nesigurnosti, če je imel zastopati stranko, koje pravdo je smatral za nepravilno; le malo se je razlikoval od svojih tovarišev, ki jim je bila čast nad vse, in sicer samo v tem, da ni bil tako skrajno ozkosrčen in da je malo preveč rad pogledal v kozarec. Slednja lastnost je postala kmalu njegova slabost; izdajal je mnogo denarja za opojne pijače, vsled česar je bil prisiljen, da si je moral tudi dosti prislužiti. Ker so bili dohodki iz poštenih pravnih zadev že nezadostni, si je pričel pomagati s tem, da je zastopal nepravilne pravde in jih vodil do zmage. Tako ga je zadela kletev, kakršna zadene marsikaterega advokata, ki je imel srečo v skrajno obupnih procesih, namreč, da so se shajali pri njem vsi, ki so imeli kakršne koli krivične tožbe. Dolgo časa se je jezil nad tem in večkrat se je že

mislil otresti te lopovske prakse, kakor jo je sam imenoval. Polagoma, popolnoma polagoma, pa je postal pri izvrševanju teh nepoštenih poslov, pri katerih je skušal udeleževati svoj izredni talent, sam nepošten. Vedno večje so postajale njegove potrebe, vedno vabljivejše skušnjave, njegova vest pa vedno neobčutljivejša. Tako je bil že zdavnaj na znotraj pokvarjen in zastrupljen, dočim je na zunaj še vedno vžival slavo, in prerokovalo se mu je, da bo postal s svojo izredno prakso še znamenit in bogat mož. — Tu ga je naenkrat, kljub njegovi zvitosti in kljub poznavanju zakonov zadela nesreča, da je prišel v preiskovanje, ker je pri neki pravdi, katere je bilo mogoče zastopati le z najskrajnejšimi sredstvi zavijal zakone in jih napačno vporabljal. Bil je obsojen, sramotno odstavljen in izginil je kot ugasla zvezda iz kroga svojih stanovskih tovarišev.

Kar je imel do tedaj še obzirnosti in pomislekov, so začeli od tega trenutka rapidno izginevati. V resnici si je prihranil zelo majhno premoženje, ki je obstajalo skoraj izključno le v terjatvah za pridobljene pravde. Za svojo življensko nalogo si je postavil zdaj te dolgeve, kolikor mogoče hitro izterjati, kajti še vedno je čutil potrebo, izdajati mnogo denarja. Posledica tega je bila, da je bil dolgo vrsto let pri

sodiščih, kot večni tožitelj, dobro poznana oseba. Kar si je pridobil v procesih, je zapravil v slabih družbah, postal je pijanec in razuzdanec. Toda tudi ti negotovi dohodki so končno prenehali, njegovo ime je polagoma izginilo iz sodnijskih aktov, in njegove osebe se ni videlo niti v gostilnah nižje vrste več. Pogreznil se je namreč še bolj globoko ter začel obiskovati zganjane, kjer je nadaljeval svojo strokovno obrt. Postal je zakonni svetovalec, vzpodbujal druge ljudi k tožbam ter dajal lopovom in goljufom dobre svete. Pri tem lihem delu je preživel nekoliko let ter povzročil toliko zlega, kolikor se mu je zdelo potrebno, da je zadovoljil svoji neugasljivi žeji in utešil svoj srd proti ljudem, ki niso podli, kakor on sam. Vendar se mu ni posrečilo, popolnoma ubežati očesu postave. Ravno zdaj se ga je zasedovalo vsled izvrševanja nedopustne prakse; zdelo se mu je zato potrebno, da pod pretvezo daljšega potovanja za nekoliko časa izgine s sveta izpred oči. Zato se je vselil pri gospodu Pinkusu, katerega je poprej že večkrat služil kot zagovornik in tu je imel dovolj časa da je mladega liziga poučeval v svojih umetnostih.

Pri svojem pouku gospod Hippius ni postopal brez previdnosti. Kolikor je vtepel svojemu učencu kak slab nauk v glavo, je vselej pri-

stavil z odurnim glasom: »Vse to ti pa le zato povem, da se paziš«. Ta fraza je dala vedno učitelju in učencu povod za veselost, zlasti še pozneje, ko je pokazal lizigov značaj nenavadno dovzetnost za te tajne nauke.

Poučevanje je postalo za srce starega moža potreba. Res je postal slab in pokvarjen človek, na katerem bi se le s težavo moglo najti še kaj dobrega, toda črna kepa, ki jo je nosil v prsih mesto gorkega človeškega srca, še vendar ni bila popolnoma izsušena. Imel je potrebo po sovraštvu, toda ravno tako potrebo pa je tudi čutil, da bi bil priznan. Po dolgih letih je našel zdaj priložnost, da je mogel svoje znanje razkrižati v daljših govorih, kazati svojega duha in vlivati v drugega človeka neke vrste spoštovanja do samega sebe. Nekoč je bil izobražen in bistroumen jurist; njegova učenost se je pri pustolovskem življenju sicer precej razblinila, toda vendar je bila še dovolj velika, da je mogla imponirati mlademu divjaku. S svojo pazljivostjo se mu je lizig zelo prikupil, pričel ga je smatrati za svoje stvarstvo in polagoma je dobil nagnjenje do tega judovskega dečka; o tej svoji ljubezni niti sam ni bil na jasnem, kako je nastala; norčeval se je iz nje in skladal na njo razne citične dovtype, toda vendar je bila zanj neprecenljiv zaklad. Dobrine člo-

meznika so cenili po številu njegove govede ali ovac. Črede so tvorile pač celotno premoženje starih narodov. Čisto golovo je, da se je v času Homerja zamenjavalo blago za živinčeta, ker nam on v svoji pesnitvi navaja vrednost velikega bronastega trinoga na 12 volov, vrednost ženske, ki se razume na mnoga ročna dela, pa na 4 vole. Ikaros je dal za deviško razvelo Euryklejo 20 komadov govedine. Še pred 100 leti je tvorila goveda v Texasu krožec denar. Lovski narodi pa so porabljali zopet za denar to, kar jim je najbolj prijalo, namreč: kožuovina. — Ob obrežju Vzhodnega morja je veljal tam v obilici se dobivajoči jantar kakor plačilno sredstvo. Še dandanes obstoji pri lovcih v neprodiljivih loviščih Severne Amerike običaj, da rabijo kožuovino in živalske kože kakor denar in tako velja n. pr. ob Hudsonu puška 15 bobrovih kožic, medvedova kožuovina pa 4 bobrove. V osredju Afrike veljajo solne plošče, bombaževina in sužnji kakor denarna enota. V Južnem morju imajo kokos, ananas in neko vrsto polževe lupine, katero prav s trdom obrusijo, za denar. Te lupine naberejo na nifi in kupujejo z njimi ženske, praseta i. dr.

Vse te našteje vrste dobrin, ki so se rabile za denar, pa so bile predmet dnevnih potrebe in nimajo kot take trajnega obstoja. Kakor hitro pa se je z napredujočim razvojem tržnega prometa in pa z delitvijo dela pokazala potreba, denarna sredstva, oziroma denar hraniti — kakor kapital — ki se ga je potrebovalo za nadaljnji obstoj lastnega izdelovanja raznih predmetov in za osiguranje potrebnih življenjskih potrebščin za daljšo dobo, niso zadostila več posredovalna plačilna sredstva v obliki nerodnega sedanjega »denarja v blagu«. Moralo se je poseči po snovi, katere je bila trpežna in to svojo vrednost ohranila tudi daljšo dobo, — potem šele se je zamoglo denar kapitalizovati. Na ta način so se počele uporabljati kovine. Začetkom se je jemalo pač bron, pozneje železo in naposled tudi žlahtne kovine — zlato in srebro — ko se je ugotovila njih trajnost.

V resnici pa ni nobena druga kovina tako pripravna za kovanje denarja, kakor zlato in srebro. Ti dve kovini sta bile v vseh časih jeko cenjeni in zelo zahtevani. Porabljalo se jih je za posebne okraske in za fino orodje iz razloga, ker se jih je le poredkoma dobivalo in pa vsled njih fizikalčnih svojstev: čistost

snovi, lahka deljivost in topljivost, živahna in leskeča barva, trajna trpežnost, vsled katere se dajo neomejeno hraniti, skrajka vse one lastnosti, katere mora imeti za denar rabljena snov — pred vsem pa neminljivo in visoko vrednost. Čim bolj se je razvilo trgovanje in čim bolj raznovrsne so postajale zahtege blaga in izdelkov, tem bolj je pridobival na vrednosti tudi vseshransko posredujoč denar in pa snov, iz katere se je napravljajal.

Deljivost žlahtnih kovin je pa tudi pripomogla, da se je s takim denarjem lahko zadostilo tudi najmanjši denarni potrebi, komur se prvotno ni moglo, ko se je uporabljalo n. pr. govedo, koža i. dr. kakor denar.

Sele denar iz žlahtnih kovin je podal tudi možnost, da se je razmerna velike vrednosti v primeroma malih množinah lahko prenašalo iz kraj v kraj ter se razširilo vsesplošno trgovanje.

Iz prvotnega zamenjevalnega in plačilnega sredstva ter vrednostnega merila je postal denar sedaj tudi vrednostni hranilec — postal je kapital, dokler ni današnji moderni razvoj kredita deloma odvzel kovnemu denarju ta posel, tako da kreditni denar posreduje danes večji del blagovnega prometa, kakor denar v gotovini. —

Davčna oblastva in davkoplačevalci.

Davkoplačevalci dobivamo skoro na vsako napoved pomisleke proti pravilnosti navedb v napovedi. Običajno se nam stavlja za odgovor najkrajši rok, ki je po zakonu mogoč brez ozira na to, ali je mogoče v določenem roku zadostiti uradnemu pozivu v polnem obsegu ali ne. Daljši nego osemdnevni roki se le redkokdaj dovoljujejo, dasi ta rok ni primeren tudi za odgovore, kadar gre za izvršitev obsežnih nalogov, kakor je tudi pri preglednem knjigovodstvu podrobna porazdelitev prejemkov in izdatkov po posameznih kategorijah. Zakon sicer določa, da nastopijo zamudne posledice le ako se davkoplačevalec brez zadosne opravičbe ne odzove uradnemu pozivu, vendar pri odgovorih le redkokdaj opraviči zamudo, vsled česar je davčno oblastvo upravičeno uveljaviti zamudne posledice. Davčni zavezanec mora v primeru, da se mu stavi za odgovor na pomisleke prekratek rok, prositi za podaljšanje roka. Ako davčno oblastvo prošnji ne ugodí,

mu ne preostaja drugega nego da v prizivu opraviči zamudo.

Zakaj se v splošnem stavijo tako kratki roki? Vsaj davčna oblastva po večini niso nihi v položaju takoj obdelati odgovore, neposredno potem ko dospo! Na davkoplačevalca vsekakor čudno vpliva, ako se na eni strani na njega pritiska s tako kratkimi roki, na drugi strani pa se šele po dolgem času, večkrat šele po nekaj mesecih, izvrši odmera.

Isti nedostatek se opaža pri napovedih, ki se vložijo po poteklem roku. Ako davkoplačevalec vloži napoved le en dan prepozno, jo davčno oblastvo ne pripozna, ampak odmeri davek brez ozira na navedbe v napovedi. Tako postopanje bi bilo umljivo, ako bi davčno oblastvo v vsakem primeru »izdajajo pomisleke takoj po vložitvi napovedi, ne pa šele mesece ali leta potem, ko se je vložila napoved.

Uveljavljanje zamudnih posledic tudi v primerih, v katerih gre le za malenkostno zamudo, ali v primerih v katerih zamuda ni taka, da bi bilo davčno oblastvo ovirano v svojem poslovanju, bi se moralo brezpogojno opustiti, ako se noče, da bodemo davkoplačevalci izgubili vse zaupanje do naših davčnih oblastev. Od teh je odvisno, da nam hranijo prepričanje, da ni njihova naloga se poglabljati v malenkostno raziskovanje formalnostim vsako zamudo, pa naj bo še tako malenkostna, jemati za povod, da izvajajo pravico uradne ocene.

Med davkoplačevalci in davčnimi oblastmi bi moralo vladati medsebojno zaupanje, katero bo pa nastopilo šele, čim bo poslovanje davčnih oblastev tako, da se ne bodo postavljala dosledno na stališče nevarnih Tomažev in uporabljala brez prave kritike še tako pretirane ocene trajnih konfidentov. Poleg teh pogojev bi pa bistveno pripomoglo do vzdržnega stanja in do nekoliko zaupanja, ako bi se za odgovore na pomisleke stavliali v resnici primeri roki, in ako bi se tako rigorozno ne gledalo na dan vložitve napovedi ampak smatralo za pravočasno vložene vse napovedi in odgovore, ki dospo v takem času, da jih more oblastvo brez ovire poslovanja obdelati in pripraviti za zasedanje komisije. To bi bilo tem bolj potrebno, ker se pri sedanjih praksah nikamor ne more ubraniti vtisa, da davčnim oblastvom ni toliko ležeče na tem, da s sodelovanjem davkoplačevalca določijo njihove dejanske dohodke, kakor na tem, da si čimprej zagotovijo pravico uradne ocene.

* * *

Razvoj našega telefona in naročniške prijave.

V modernem medsebojnem obče- vanju zavzema telefon vedno važnejše mesto in v doglednem času bode izpodrinil skoraj docela brzojav. Dasi je inštalacija telefona za posameznika jako draga in so tudi poslovalne pristojbine, ki so zvezane z uporabo telefona, jako visoke, vendar pa odtehta to naglost in določnost obče- vanja. Ako bi se hotelo vse to, kar se lahko domeni dva interesenta telefonično v kratki dobi jedne govornilne enote (3 minute), rešiti potem brzojava, potrošila bi se samo na pristojbinah nekako petkratno tolika svota, kakor za govornilo pristojbino jednega govora. Vzemimo slučaj, da izmenjata dva interesenta v telefoničnem pogovoru 3 minute samo 100 besed — lahko jih pa tudi več — bi brzojavna taksa po 50 par za besedo znašala 50 Din. Za telefonični pogovor 3 minute pa plača naročnik v prvem pasu le 10 Din. (I. pas obsega skoraj vso Slovenijo z izjemo Mariborske okolice in Prekmurja). Kar daje telefoničnemu obče- vanju pa posebno vrednost je možnost, da dobi naročnik takoj odgovor, med tem ko bi pri brzojavnem obče- vanju dospel odgovor šele veliko pozneje in je ravno to dejstvo v današnjih razmerah posebno za trgovske posle neprecenljive vrednosti.

Umevno je torej, da je poleg ofi- cijelnih službenih faktorjev pred vsem interes trgovca in industrijalca, kakor pridobitnih slojev v obče, da se naprava telefona kolikor možno pospešuje in razširja. Našete prednosti so tudi povod, da se je vkljub temu, da je naprava telefonskih postaj dokaj dražja, kakor ona brzojavnih postaj, število telefonskih central v naši ožji domovini znatno pomnožilo. Tako se je v področju poštné direkcije za Slovenijo s Prekmurjem takoj po preobratu v letu 1919 otvorilo 22 telefonskih central z javnimi govornilnicami meg temi samo v obližju Ljubljane v naslednjih krajih: Bled 2, Domžale, Jezersko, Trbovlje, Vrhnika in mnogo na Štajerskem ozemlju in v Prekmurju kakor: Dolina Lendava, Murska Sobota, Središče, Ormož, Zavrče. Dalje se je otvorilo v letu 1920 zopet 16 novih central med temi Bled 1, Brežice, Grosuplje, Kokra, Lesce, Novomesto, Podnart, Poljane, Ribnica na Dolenjskem, Rimske Toplice. V letu 1921 se je otvorilo 7 central in to: Cer-

veške narave se namreč ne morejo popolnoma uničiti in največja človekova pokvarjenost ni zmožna, da bi pokvarila vse, kar je še dobrega v duši. Življenska sila vedno išče mesta, kjer bi se mogla v blage svrhe razviti, a žalibog leži na pokvarjeni duši kletev, ki tudi dobre človeške čute pretvori v nesrečo in greh.

Kmalu je postal staremu možu njegov učenec važnejši, nego katerikoli oseba na zemlji. Z nestrpnostjo je pričakoval večernih ur, ko je prihajal vneti mladenič k njegovim predavanjem. Vzljubil ga je tako, da je nekoč celo prihranil del svoje večerje in svojega žganja za Itziga, in ko je to judovsko deťe sedelo pred njim v medli svetlobi in z velikim užitkom povživalo mrzlo meso, ga je starec molče gledal in se v duhu veselil. In ko se je nekoč ob slabem vremenu Itzig prehladil ter ležal v vročici na svojem ležišču pod tenko odejo, ledaj se je dogodilo nekaj neverjetnega; starec je vzel namreč s svoje postelje pernico, ki jo je kot privilegirana oseba prejel od krčmarja ter z njo odel fanta; ko se mu je nato Itzig hvaležno nasmehnil, je občutil starec zopet nerazumljivo veselje.

Itzig pa je tudi zaslužil te iskricke prijateljstva, ki so zažarele v starcu, kajti izkazoval mu je tako spo-

štovanje, kakršno ima le malo kateri učenec do svojega slavnega učitelja. Stori mu je tudi več večjih in manjših uslug. Preskrbel mu je novo obleko in mu jo prepustil po lastni nabavni ceni; pri nakupovanju pa se je trdovratno pogajal, ker jo je hotel dobiti za starega moža kolikor mogoče poceni. Če je hotel napraviti učitelju kako veselje, ni bil proti svoji navadi, nikoli varčljiv. Po vsaki posrečeni kupčiji je mislil tudi nanj in mu prinesel domov steklenico žganja ter tudi kak prigrizek. — Izvrstno sta se torej razumela ta vzor-človeka, sorodni duši in postala sta nepogrešljiva drug za drugega.

Itzig pa se v teh mesecih, ko jih je preživel starec v svojem skrivališču, ni navzel le slabih naukov, ampak je tudi v dobrih ozirih veliko pridobil: naučil se je pravilnega jezika v govoru in pisavi, čital tudi večkrat knjige, ki jih je nosil Hip-pusu iz male knjižnice. Z veseljem je zasledoval doživljaje na morju in na suhem, odkritje Amerike in druge znamenitosti, s katerimi je njegova bujna domišljija vedno spravila v zvezo razne dobičkosne kupčije. Potom naukov svojega učitelja je dobil vpogled v svet, spoznal življenje ljudi in narodov, o katerem je do tedaj vedel bore malo. V teh kratkih mesecih je postal v svojem vedenju in govorjenju popolnoma drugačen, in ta

sprememba ni ušla očesu gospoda Ehrenthala.

Polagoma je opazil, da Itzigova zunanost ni več tako surova in neprijetna, da pravilnejše govori in piše in pred vsem, da kaže pri kupčijah nehoťe neko sigurnost in juri-dično znanje, kakršno je pri učencih njegove vrste zelo nenavadno. Gospod Ehrenthal se je o tej spremembi pogovoril s svojo družino in koncem četrtega iz lastnega nagiba naznanil učencu, da mu ni treba več čistiti čevljev in jesti pred vrati; izjavil se je tudi, da je pripravljen odkazati mu prostor v trgovskih prostorih in mu razen denarja za hrano priznati še malo plačo.

Itzig je sprejel to obvestilo, na katerega je že tako dolgo čakal, z največjim samozatajevanjem, se po-nižno zahvalil ter obljubil vse mogoče za sedanjost in prihodnost: »Še eno prošnjo imam do gospoda, veliko prošnjo, in upam, da mi je v svoji dobrotljivosti ne boste odbili; če bi namreč smel doseči to čast, da bi enkrat v tednu jedel pri mizi gospoda Ehrenthala. Ker ste mi izkazali toliko dobrega, imejte še to obzirnost do mene, da bom imel priliko videti v boljši družbi, kako naj se obnašam, kadar jem z odličnimi ljudmi. To kosilo mi lahko odračunate od denarja za hrano, ki mi ga nameravate dati.«

Ehrenthal odkima z glavo in pravi, začuden nad to zahtevo: »Naj-

prej moram govoriti s svojo ženo, ali bo njej prav, da se izobrazuješ v naši hiši. Lahko počakaš, dokler se ne pogovorimo.« Odšel je k svoji ženi in ji sporočil Itzigovo željo, s hladnimi besedami seveda, ker hotel je pokazati, da se njemu kot visokemu gospodu, zdi ta prošnja nekaj nezaslišanega. Skrivaj je sicer menil, da bi bilo dobro izpolniti Itzigovo željo, ker bilo mu je mnogo na tem, da ohrani tega sposobnega moža svoji trgovini. Toda napram svoji ženi si tega ni upal izraziti, kajti madame Ehrenthal je bila še veliko bolj izobražena, nego on sam, ter si jo je stavil v vseh ozirih, ki so se tikali plemenitosti in dostojanstva, za vzor. Proti njegovemu pričakovanju pa ni gospe Ehrenthal Itzigova prošnja nič presenetila. Presenečenje bi bilo tudi nenaravno, kajti Itzig si je znal pridobiti dobrohotnost odlične gospe s svojo brezprimerno uslužnostjo, z molčečnostjo v posameznih malih slučajih in s svojo veliko vlnudnostjo napram njej. Milostno je torej odločila: »Če se hoče mladi mož v naši družini izobraževati, tedaj bi res ne bil mogel najti boljšega kraja. Ker je zelo uporabljen v trgovini, kakor praviš, bo tudi zate koristno, če bo znal jesti in govoriti z ljudmi.«

(Dalje sledi.)

klje, Rakek, Sevnica, Sv. Janez v Bohinju, Trebnje, Višnja gora in Dolnji Logatec. V pretečenem letu 1922 smo dobili centralo v Hrašniku, Kočevju, Krškem, Medvodah, v Planini pri Rakeku, Radečah i. dr., skupno 10 novih central. V tekočem letu se pa otvorijo v najbližjem času centrale v Litiji, Videm-Dobropolje, Velikih Laščah, Toplicah na Dol. in dr. Na ta način se skuša po danih razmerah, posebno glede na razpolago se nahajajočega linijskega in aparata materiala nadomestiti ono zamudo, katero je zagrešila ravno nad Slovenijo bivša avstrijska uprava, ki je iz principa dala telefonsko postajo pač vsakemu Gališkemu gnezdu, na Slovenskem ozemlju pa bi lahko šesteli telefonske urade na prstih jedne roke.

S pomnožitvijo telefonskih central po deželi pa neobhodno koraka preuredba glavne telefonske centrale v Ljubljani in pa pomnožitev vodov posebno onih v Zagreb in Beograd. Telefonski medsebojni promet Prage, Dunaja, Gradca in delno tudi Trsta v Zagrebom in Beogradom gre preko Ljubljane in torej je lahko umljivo, da sedanjo medkrajevno linijsko omrežje ne more zadoščati temu celumu prometu. Posebno oškodovani pri tem so naši domači naročniki, kar so njih govori z Zagrebom in Beogradom morajo prav dostikrat črpati, ker ne pridejo na vrsto. Ko se dovršijo v to potrebna dela in v doglednem času namesti v Ljubljani nova moderna centrala — ker stara centrala ne odgovarja v nikakem oziru novodobnim potrebam ter je samo mučilnica za osebo in za naročnike — potem se bode šele spoznal velik razvoj, ki ga je zavzelo telefonsko občevarje v zadnjih letih tudi pri nas in bodo prišle avtomatično tudi vse podeželske centrale do svoje veljave.

S tem pa pride tudi trenutek, da dabiyo vsi interesetje, ki so že pri-glašeni in se še pri-glašajo za telefonske naročnike, končno vendar le svoje telefonske postaje. Ker je že sedaj zelo veliko število prijavljenih je umestno, da tudi ostali interesetnje podajo svoje prijave, ker se mora pri rešitvi ozirati razven na tehnično možnost naprave in njeno nujnost, tudi na starost prijave.

Prijava poda intereset pri oni telefonski centrali, pri kateri hoče imeti priključen svoj telefon. V to se vporablja posebni obrazci »Prijava za telefon«, ki vsebujejo tudi »Obvezno izjavo« glede načina uporabe aparatov, plačevanja pristojbin, vpis v »Imenik telefonskih naročnikov« i. dr. Prijava je podvržena kolkovini 3 Din ter se predloži poštni direkciji v rešitev.

Na podlagi rešitve prijave postavi uprava naročniku na določeno mesto popolni telefonski aparat, usposobljen za razgovor s centralo in preko nje z ostalimi naročniki.

Telefonski naročnik mora uporabljati svoj telefon za naslednje slučaje:

1. Za telefonske razgovore z drugimi naročniki, kakor tudi nenaročniki v mestnem (krajevnem) in medmestnem (medkrajevnem, interurbanskem prometu).

2. Za pozivanje naročnika kakor nenaročnika na razgovor ali v krajevni ali medkrajevni promet.

3. Za posredovanje predaje in pa prejemanja brzojavk.

Kdor ni naročnik, se lahko poslužuje telefonske naprave pri javnih govorilnicah telefonskih postaj (uradov) ali tudi zasebnih govorilnic.

Za inštalacijo telefonske naprave vzdrževanje in uporabo se plačujejo razne pristojbine, ki se bodo obravnavale v drugem poglavju.

M. Savić:

Nашa industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Tovarna za sukno in tkalnica ima svojo predilnico za volno z 240 vreteni v selfaktoru, stroje za sukanje, za osnovanje preje, za lepljenje preje, 6 mehaničnih razbojev, stroje za pranje, valjanje, striženje, likanje, dekstriranje, barvanje, tiskanje, apretiranje, fiksiranje itd. Potrebna motorna sila je 15 konjskih moči, ki se dobivajo iz električne centrale. Paro dobiva iz lastnega parnega kotla. Tovarna sukna zaposluje 12 delavcev in sicer 6 profesoristov in 6 navadnih. Tovarna za sukno je v stanju izdelati tudi najboljše blago. Upravitelj — mehih se je obrata izučil pred 20 leti v nekem samostanu na Holandskem.

Tovarna sukna bi bila ugodna za to, da se pri njej otvori šola za volneno industrijo, kjer bi se učenci vzgojili za bodoče mojstre in delovodje v volnenih tovarnah.

Usnjarna je bila mala ročna delavnica z 1 usnjarijem za izdelavo usnja za brate v samostanu in njih delavce.

Elektrarna je moderno zgrajena na Vrbasu, ki je zajezen preko Deline in daje 600 konjskih sil. Tok se vporablja v podjeljih v mlinu, pivovarni, suknjarni itd. pa se ga tudi prodaja za razsvetljavo banjaluškega mesta.

Samostan vzdržuje tudi zavod za sirote in zapuščene otroke, kjer se sirote vzdržuje in šola in kjer se učenci in pomočniki v večernih urah učijo posameznih teoretičnih predmetov.

Menihi sami živijo zelo skromno, zaobljubili so se, da bodo delali, molčali in Boga molili in na ta način so trpeli siromaštvo in si z delavnostjo in pobožnostjo pridobili vsa ta podjetja in vse to bogastvo.

Večina menihov so Nemci, so pa tudi med njimi Francozi, Čehi in nekoliko Hrvatov. Naš veliki interes bi bil, da bi bila večina slovanska in da bi se samostan orijentiral po novih potrebah ter podpiral, da se vpelje v Bosni racionalna poljedelska industrijska tehnika.

Kakor smo omenili bi lahko poljedelski del služil za praktično gospodarsko šolo, industrijski del pa za praktično industrijsko šolo, kjer bi se dijaki pretežno večino dneva praktično vežbali, deloma pa tudi učili potrebnih teoretičnih predmetov. Učitelje in vzdrževalne stroške za en del dijakov bi morala plačati država. V tem oziru so bili napravljene nekaki predlogi in bi bilo želeli, da se jih čimprej sprejme in začne z racionalnim šolanjem.

84. Industrija v Karlovcu.

Mesto Karlovec je zgradilo leta 1907/8 električno centralo na reki Kolpi pri Ozli z dvema turbinama s skupno silo 2.000 Hp. V to svrhu se je investiralo 1.600.000 kron. Število konjskih sil je bilo leta 1913 povečano še za eno turbino za 1000 Hp, za kar se je porabilo novih 70 tisoč kron tako, da znaša sedaj skupno število 3.000 konjskih sil. Vodopad ima višino 8 do 9 metrov in srednja količina vode znaša 30 kubičnih metrov na sekundo.

V prvih letih se je vporabljal električna sila za razsvetljavo mesta in za pogon motorjev v obrtnih podjetjih. Leta 1912 se je prodalo tekstilni tovarni v Dugi resi 1.100 konjskih sil.

Od prevrata se je priključilo na centralo 108 novih motorjev, ki konzumirajo 1.100 konjskih sil. Produktivni stroški so znašali leta 1920 na kilovatto uro 35 vinarjev. Leta 1912 pa samo 20 vinarjev. Centrala prodaja kilovatto uro za razsvetljavo po 125 vinarjev, za motorno silo po 40 vinarjev in za kurjavo 30 vinarjev. Pri teh cenah ne izgubi občina nič, marveč ima brezplačno mestno razsvetljavo vseh ulic, ako ravno daje Dugi resi na podlagi stare pogodbe kilovatto uro za 11 vinarjev, torej za 24 vinarjev pod

produkcijskimi stroški. Na podlagi teh zelo nizkih cen za motorno silo in zelo nizkih cen za zemljišča so se začele priseljevati industrije ena za drugo, kakor tudi povečevali stare industrije n. pr. mlin, pivovarna in usnjarna.

Nizki ceni toka in izredni ustrežljivosti občinske uprave se je zahvaliti, da so se tam osnovala od osvobojenja industrije v tolikem številu, kakor nikjer drugod v celi državi in nosi Karlovec v tem oziru rekord ter bi bilo treba, da se vsa mesta po njem ravna.

Odjemalci struje so: 1. Franjo Brinc d. d., žaga in predelava lesa 120 Hp, a zahteva še 30 Hp; 2. elektrokemična tovarna d. d. za produkcijo mila, klorovodikove kisline ter parumov 35 Hp, zahteva še 25 Hp; 3. gospod Jakob Fišer, izdelava strojenih kož 8 Hp; 4. gospod Andrej Jakil d. d., produkcija usnja in čevljev, 120 Hp; 5. Ignac Jelenc, izdelava štedilnikov, ključavnic, žeblicev in drugega ključavničarskega blaga, 41 Hp, a zahteva še 40 Hp; 6. »Fraktis«, mehanična delavnica, 20 Hp, zahteva še 15 Hp; 7. Pivovarna: produkcija leda, piva in slada, 80 Hp, zahteva še 20 Hp; 8. Mihelenc in Ružič, žaga in mlin, 50 Hp, a zahteva še 80 Hp; 9. »Iles« d. d., tovarna električnih strojev 10 Hp, zahteva še 15 Hp; 10. delavnice za impregniranje lesa in električna žaga d. d. za impregniranje pragov in drogov 156 Hp, zahteva še 50 Hp; 11. L. Trepo, tovarna lončene posode in opekarna 55 Hp, zahteva še 45 Hp; 12. Fröhlich in Büchler, tovarna za lončeno posodo in opekarna 145 Hp, zahteva še 40 Hp; 13. Karlovska industrija odej d. d. za strojno izdelavo posteljnih odej 33 Hp, zahteva še 50 Hp; 14. Vanek in drug, tovarna tuljcev 11 Hp; 15. Turbinski mlin za pšenico, koruzo in drugo žito 100 Hp; 16. Karlovska tovarna vpognjenega pohištva d. d. za produkcijo stolov, klopi in drugega pohištva iz vpognjenega lesa 60 Hp, zahteva še 40 Hp; 17. tovarna za kartonaže in umetno cvetje ter kartonaže izdelke; 18. Domača predilnica in tkalnica d. d. v Dugi resi za predenje in tkanje bombaža in volne 1.088 Hp; 19. Tovarna parketov in lesenega blaga d. d.: produkcija parketov in drugih lesnih predmetov 80 Hp, zahteva še 70 Hp; 20. »Kordun« tovarna strojev in orodja in delavnica za popravila 20 Hp, zahteva še 60 Hp; 21. Oskar Fröhlich 40 Hp, zahteva še 80 Hp; 22. Jelen d. d., tovarna finih kož in rokavic 50 Hp, zahteva še 50 Hp; 23. »Olea« d. d., tovarna za rastlinsko olje 40 Hp, zahteva še 40 Hp; 24. »Titanit« d. d., tovarna za razstreljiva 50 Hp, zahteva še 30 Hp; 25. »Koranič«, tovarna cementa in azbestnih strešnikov, zahteva 250 Hp, ker še ni bila montirana; 26. »Kastel« d. d., produkcija medikamentov 15 Hp, zahteva še 20 Hp; 27. Ulemeka in Zluka, mehanična delavnica in popravilnica za stroje 15 Hp, zahteva še 20 Hp; 28. »Medika«, produkcija zdravil, zahteva 30 Hp; 29. Prva jugoslovanska tovarna glavnikov iz rogovine 3 Hp, zahteva še 7 Hp; 30. Vilčić in drug, produkcija usnja za gornje dele čevljev 7 Hp, zahteva še 10 Hp; 31. razni obrtniki 180 Hp; 32. Občinska klavnica za potrebe klanja za mestno prebivalstvo in za izvoz 100 Hp.

V podrobnejši popis vsakega posameznega podjetja se v tem člančiču ne moremo spuščati.

Vsled priselitve tolikega števila novih industrij se občuti potreba na delovni sili, katere se mora importirati iz Like in Zagorja, kakor tudi potreba stanovanj za te delovske moči. Iz tega vzroka mora vsako podjetje zidati tudi stanovanja za naselitev delavcev, kar so tudi vsa večja podjetja v resnici izvršila. Tudi v tem oziru jim gre občina na roko s tem, da jim daje zelo poceni zemljišča za gradbo delavskih stanovanj na razpolago.

(Dalje sledi.)

Izvoz in uvoz.

Dovolitev uvoza avtomobilov. Ponovno opozarjamo, da je generalna direkcija carin z razpisom z dne 8. februarja 1923, št. 7214 dovolila, da se smejo uvažati avtomobili razen po železnici in vodi tudi po cestah, ki so priznane za carinska pota. To dovoljenje pa velja le za uvoz avtomobilov, ki se carinijo kakor uvozno blago. Glede izvoza, (tranzita), prometa med obmejnimi kraji in pogojnega carinjenja s pravico na povratek pa velja še vedno zabrana, navedena v ločki 1 in 2 razpisa C. št. 43.455 z dne 30. junija 1922.

Izvoz živil iz Poljske prepovedan. Poljska vlada je prepovedala izvoz vseh živil iz Poljske in to v svrhu pobiranja draginje. Za izvoz sladkorja se bodo dajala posebna dovoljenja.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Naše tvornice sladkorja so povišale cene. Iz Beograda poročajo: Tvornice sladkorja so ponovno povišale cene sladkorja za pol dinarja pri kilogramu z veljavnostjo od 27. marca. Odslej je cena sladkorja, vagonsko blago, baza kristalni sladkor 22.5 Din iz tvornice.

Trgovska pogajanja med Avstrijo in Francijo se bodo pričela 9. aprila.

Industrija.

Industrijska situacija v Moskvi. Industrijskih trustov v moskovski provinci je 32. Delavcev je bilo zaposlenih v teh podjeljih meseca decembra 182 tisoč. Od teh jih je delalo 106.000 v tekstilnih tvornicah, kjer so izdelali omenjenega meseca 24 milijonov metrov tkanin. Volnenega blaga se je izdelalo v decembru 1.600.000 metrov. Sedaj primanjkuje znova surovin. Zato so morale nekatere tvornice ustaviti svoje delo, najbrže začasno.

Carina.

Carinjenje poštnih zavojev. Po naredbi generalne direkcije carin z dne 19. marca C. št. 16.201 morajo carinarnice II. reda nemoteno cariniti v soglasju z ostalimi predpisi vsako blago, ki dospe v poštnih zavojih brez ozira na sledečo poslovno omejitev po razpisu generalne direkcije carin z dne 27. februarja 1923 C. št. 9443.

Denarstvo.

Ponarejeni 50 lirski bankovci kurzirajo zopet po Celju. Policija je aretirala dne 23. marca v Gaberju nekega Jožefa Novaka iz Šmarja pri Jelšah, ki je vedoma širil ponarejene falzifikate. Ako so resnične izpovedbe aretiranca, ki trdi, da je dobil bankovec od nekega Hrvala v kavarni Krušic pri Celju, mora biti še več ponarejenih lirskih bankovcev v prometu, na kar javnost opozarjamo.

Promet.

Graditev liške železnice. Dela pri graditvi proge Gospič-Knin so v polnem teku. Strokovnjaki so mnenja, da dobo gradbena dela še tekom letošnjega leta končana. 30 km proge gradi splitsko gradbeno podjetje, a ostali del država v svoji režiji.

Irgovskih in industrijskih ogihkrkld gd
Avtomatična telefonska centrala v Ljubljani. Ministrstvo za pošto in brzojav je na račun reparacij naročilo iz Nemčije tri avtomatične telefonske centrale z večjim številom avtomatičnih telefonov. Te centrale bodo nameščen v Ljubljani, Beogradu in Ztgrebu.

Nova telefonska postaja. V Apačah je bila dne 28. marca otvorena nova telefonska centrala za krajevni in medkrajevni promet.

Dobava, prodaja.

Dobava kartičarskega materiala. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sušolici s bo vršila dne 17. aprila t. l. ponovna ofertalna licitacija glede dobave krtačarskega materiala. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava ovojnega papirja. V pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 18. aprila t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave ovojnega papirja za pakovanje tobaka. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Dobava papirja. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. aprila t. l. oферtalna licitacija glede dobave raznega papirja. Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava vodnih cevi iz bombaža. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. aprila t. l. oферtalna licitacija glede dobave 1000 metrov cevi iz bombaža (eventualno impregniranih). Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Naznanila Irgovske zbornice.

Ostrenje pil. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 12. aprila t. l. ob 11. uri dopolne pismeno licitacijo glede oddaje ostrenja 6000 komadov raznih pil. — Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Mlini in izvozne carine na žito. V Irgovskih in industrijskih in mlinarskih krogih vlada veliko razburjenje radi tega, ker je ekonomski-finančni komite odredil, da se zmanjša izvozna carina na pšenico, carina na moko pa ostane stara. Industrijske zbornice pripravljajo na finančno ministrstvo vlogo, da bi se to važno vprašanje pravilno rešilo.

Nove železniške lokomotive. Ministrstvo saobračaja dobi letom 1923. 300 modernih železniških lokomotiv kot vojno odškodnino.

Statistika stavk v naši državi. V preteklem letu je bila stavka pri 127 podjetjih, pri katerih je bilo zaposleno skupno 26.850 delavcev. Za časa stavk izgubljeni delavski zaslužek je znašal 14 in pol milijona dinarjev. Največ stavk je bilo avgusta (38), najmanj pa decembra (3). V posameznih industrijah je bilo: v lesni 33 stavk, v opekar-

ski in kamnolomski 19. Najmanj stavk pa je bilo v predilni industriji in sicer samo ena z 18 delavci.

Poljsko-italijanski sporazum o nafli. Poljski državni zbor je ratificiral poljsko-italijansko pogodbo o nafli. Italija bo imela letom 30 let največje carinske ugodnosti.

Avstrijska lesna banka na Dunaju zviša svoj akcijski kapital na nominalne 700 milijonov kron.

Reforma Irgovskih zbornic na čehoslovaškem. V čehoslovaškem Irgovskem ministrstvu izdelujejo zakonski načrt za reorganizacijo Irgovskih in obrtnih zbornic, katerih delokrog bo odgovarjal velikosti žup, dočim se v Kraljevem Gradcu osnuje nova Irgovska zbornica. Volilni red se izpremeni in se uvedejo nameslo dosedanjih dveh tri sekcije: Irgovina, industrija in obrl. Za volilne se določi proporcionalni sistem.

Švicarski Sajam Uzoraka u Baselu. Usprkos sviju poteškoća, koje su za vrijeme rata a i iza njega naslupile, švicarska je industrija ne samo razumjela da očuva svoj vidan položaj, već je isti na mnogim poljima rata šla više dovela na v veći slupanj i svijetski ugled, na kome bazira izvrsni kvalitel njenih proizvoda, iznova učvrstala. Ovogodišnji Sajam Uzoraka u Baselu (Basler Mustermesse) održat će se od 14. do 24. aprila 1923 te je ovaj Sajam jedan od najstarijih među Sajmovima modernog stila i može se smatrati kao produženje robnih tržišta, koja u Baselu već postoje od 15. stolećja. Ovaj Sajam imade čisto nacionalni značaj, ali predstavlja na zdravoj osnovi, usljed svog neobično brzog razvoja, danas jednu vrlo važnu Irgovačku ustanovu, kojom se koriste vazda veći krugovi. Usljed svog jedinstvenog položaja na među 3 država i na važnoj međunarodnoj železničkoj raskrsnici kao i usljed svoga pristaništa na Rajni, Basel je veoma pogodno mjesto za priredjivanje Sajma i koja se važnost tome tek

u inostranstvu pripisuje, dokazuje najbolje fakt, da je prošlogodišnji Sajam Uzoraka u Baselu bio posjećen od kupaca iz 22 stranih zemlja. Osim jačanja prometa u samoj Švicarskoj, svrha je ovom Sajmu Uzoraka u Baselu, da unapredjuje izvoz švicarskih prvoklasnih proizvoda kao i uopće da pripomogne na obnovi međunarodnih Irgovačkih veza. Među svim sličnim sajmovima zauzima Sajam u Baselu najvidniji položaj. Interesenti mogu na njemu sve svoje potrebe na najsavršeniji način podmiriti i nijedna druga ustanova nije uslanju, da strani svijet tako svestrano obavijesti i informira o kakvoći i značanju švicarske proizvodnje. Prvoklasna jest takodjer organizacija i tehnička savršenost ovoga Sajma te je ista priznala od sviju posjetioca. Sve što je potrebno za obezbeđenje ugodnog i mirnog saobraćaja između kupaca i izlagača, nalazi se na licu mjesta. Izložene robe su sredjene po branšama na takav način, da interesenti imaju vrlo lak i tačan pregled nad cjelokupnom izložbom. Interesenti, koji žele dobiti legitimaciju za kupce radi bezplatnog pristupa u prostorije (sajma) a koja istodobno služi kao legitimacija prilikom vidiranja putnika se obrate na Švicarski Konzulat u Zagrebu (Preradovićeve ulica 24). Na švicarskim železnicama uživaju posjetioci ovoga Sajma povlasticu putovanja sa sniženim cjenama i to tako, da obična karta II. razreda važi za dolazek i odlazak u III. razrebu, obična karta pak I. razreda važi za dolazek i povratak u II. razrebu. Obične odplatne karte za brzivo važe takodjer za povratak. — Kao najkraća i najudobnija veza iz Jugoslavije za Basel važi danes linija Beograd - Zagreb - Postojna - Venecija - Milano - Chiasso - Basel. Osim toga se posjetioci Sajma mogu i koristiti Simplon-Ekspresom. Bliža obavještenja o putovanju mogu se dobiti kod Švicarskog Konzulata u Zagrebu te glede cijena kod Željezničke Direkcije u Zagrebu ili kod Putovničkog Biro-a

Trpinac, Preradovićev Irg 1. Odjeljenje Sajma Uzoraka u Baselu za Ukonačivanje Stranace (Quartier bureau) prihvatiće posjetioci, koji se prvotremeno prijave, sobe u hotelima ili u privatnim kućama uz umjerene cijene. Ravnateljstvo Sajma Uzoraka u Baselu (Direktion der Basler Mustermesse), Basel I. daje interesentima preko cijele godine bezplatne informacije o švicarskoj robi i o izvorima za nabavku iste. Sa interesentima iz Jugoslavije obavlja se korespondencija takodjer na srpsko-hrvatskom jeziku.

Tržna poročila.

Mariborski živinski sejem. (27. t. m.) Dogon: 6 konj, 11 bikov, 125 volov, 311 krav in 6 tele; skupaj torej 459 glav. Cene za kg žive teže v kronah: debeli voli 48—54, poldebili 36—47, plemenski 35—46, biki za klanje 22—42, klanve krave debele 38—43, plemenske 30—37, breje 25—37, mlada žvina 33—52 K kg. Mesne cene: volovsko meso I. 80, II. 76, meso od bikov, krav in telic 70, telečje meso I. 76, II. 70, svinjsko meso sveže 120—140.

Ivan Gajšek

papirna trgovina

Ljubljana

Sv. Petra cesta 2

vošči vsem svojim cenj. odjemalcem

„Veselo Alelujo“

T. Mencinger

Ljubljana

Sv. Petra cesta

želi vsem svojim cenj. odjemalcem

„Veselo Alelujo“

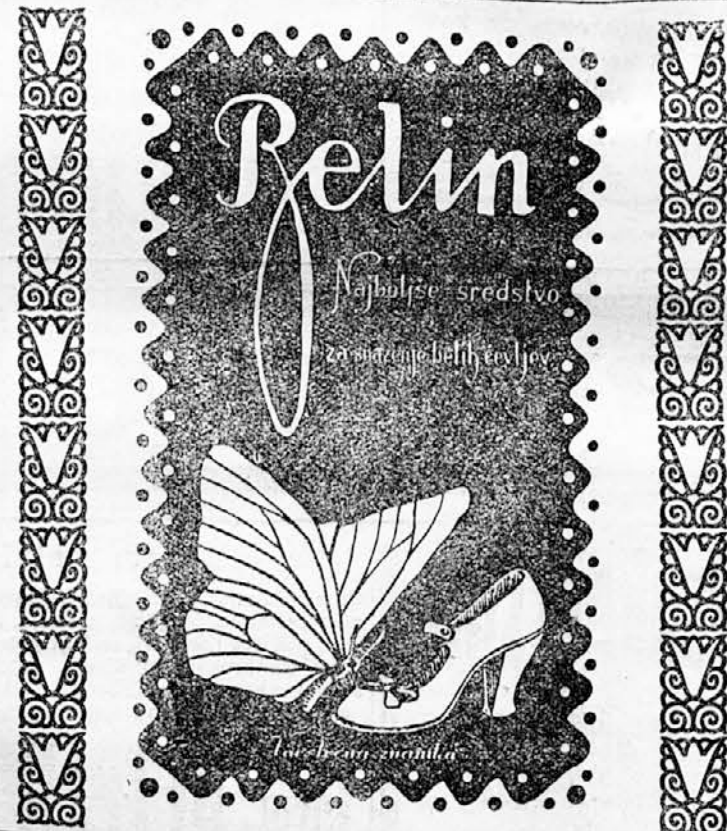
Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši živalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istom igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

Na veliko in malo!

Gradbeno podjetje ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica šte. 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Zdravilišče Rogaška Slatina

Sezona:

Maj — September.

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni.

Cene zmerne. — V pred- in po sezoni znatni popusti.

Največja udobnost. — Zahtevajte prospekte.

Ravnateljstvo zdravilišča.

Elektrotehnično podjetje

Leop. TRATNIK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta šte. 25

Naprava kompletnih elektrarn za vsako napetost. — Zaloga raznih strojev, svetil, žarnic in inštalacijskega materijala. — Popravila elektromotorjev.

Naslov za brzojavke: Motor Ljubljana.

Načrte in proračune na zahtevo.

Zbirajte in prispevajte za „TRGOVSKI DOM“!

J. GOREC

Automobili
Motocikli
Deli in oprema
Pnevmatika
Kolesa

Ljubljana
Palača
Ljublj. kred.
banke

En gros
Najboljše
Najcenejše
En detail

OGLAŠE

ZA II. MEDNARODNO VELESEJMSKO IZDAJO STENSKIH, REKLAMNIH IN PAROBRODSKIH KART KRALJEVINE SHS

po osnutku ing. GREGORA in panorame: a) našega najlepšega alpskega letovišča BLEDA, letnega bivališča našega kralja; b) SUŠAKA, naše nove eksportne luke; c) termalnega kopališča in zdravilišča ROGAŠKE SLATINE, sprejema do 15. aprila, samozaložba:

Anončno in reklamno podjetje **JOSO ZORMAN, LJUBLJANA**, Gledališka ulica štev. 2 (vis-a-vis Narodne opere)

Tekst: slov., srbohrvatski in francoski. - Važno za vse uvozne in izvozne kroge in urade! - Cena posameznim izvodom 10 Din in poštne.

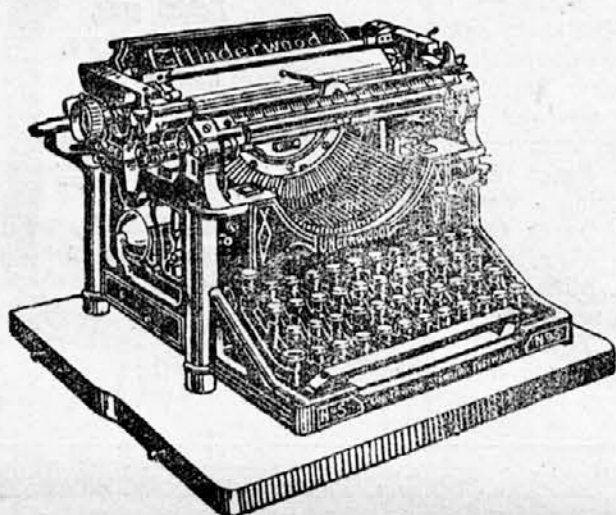
Oglasni zavod J. ZORMAN sprejema oglase za vse časopise, po originalni oglasni tarifi, osobito za čas III. ljubljanskega velesejma. **Lastna razstavna koja!**

Poštni ček. račun št. 12.866 v Ljubljani.

Pokrajinska uprava za Slovenijo, odd. za prosveto in vere opr. št. 2029/23., odobrila je razobešanje stenskih reklam J. Zormanovega oglasnega zavoda po drž. uradih in šolah.

Underwood najboljši ameri-
kanski pisalni
stroj sedanosti! **Opalograph**

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in
ročno pisavo potem ne-
izrabljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno vrejena popravilnica vseh pisal. strojev.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špeterijsko blago

raznovrstno žganje,

moko

in deželne pridelke,

raznovrstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z elek-
tričnim obratom.

Ceniki na razpolago.

J. MEDVED

MANUFAKTURA NA VELIKO

LJUBLJANA, SODNA ULICA ŠT. 7

LJUBLJANA
Mestni trg 5.

O. Bernatovič

Konfekcijska
trgovina

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit,
koks za kovače ter livarne, bencin in
amerikanski petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,

žveplo in modra galica.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379.

mestni tesarski mojster

Telefon št. 379.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja
za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

Vsakovrstne

kandite

(slaščice) in

drobno sol

prodaja po najnižji ceni

„MANA“

tovarna kanditov

LJUBLJANA, Rimska cesta št. 6

Zahtevajte ponudbe!

Telefon interurban št. 70

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice,
potrebščine za čevljarje, sedlarje, rin-
čice, podloge (belgier), nadalje potreb-
ščine za krojače in šivilje, gume,
sukanec, vezanine, svilo, tehtnice deci-
malne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Franc Erjavec

pri „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlhelsen)
nasproti križanske cerkve.

TISKARNA MERKUR

Tiska časopise,
knjige, brošure,
cenike, pravila,
koledarje,
posetnice

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DELNIŠKA DRUŽBA

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica

Tiska trgovske in
uradne tiskovine,
pisemske kuverte
in druge
tiskovine

„ORIENT“

Mednarodna trgovska-špedicijska in skladiščna delniška družba.

Mednarodna špedicija. Carinsko posredništvo. Oficijelni špediterji lesnih industrijcev.

Podružnica: **LJUBLJANA, Sodna ul. 3**

Brzjavi: „ORIENTSPED“

Domače od trgovcev in industrijcev ustanovljeno podjetje.

Telefon št. 463